

De Oldambtsters: een opstandige mensengroep

▲ Een deel van de gemeenteraad Finsterwolde met zittend achter de lessenaar burgemeester Tuin.

Door Marcel Looden

Een buitenstaander moet bij het lezen van het vijfde deel van de reeks over de historie van het Oldambt wel zijn wenkbrauwen fronsen. Wat een opstandige lieden, die Oldambtsters! Altijd maar vechten tegen machtige heren, altijd maar strijden voor meer vrijheid. Hofstee schreef in zijn boek 'Het Oldambt' dat er in Nederland nauwelijks een opstandiger mensengroep te vinden is. En deel vijf, getiteld 'De Oldambtster politiek', bevestigt die stelling op een leesbare en goed geïllustreerde wijze.

De Stichting Geschiedschrijving Oldambt is verantwoordelijk voor de serie 'Het Oldambt, mensen en landschap door de eeuwen heen'. Tien mooi uitgevoerde boekjes, tien thema's. En natuurlijk is de politiek een onderwerp, waar je bij de geschiedschrijving van dat stukje land aan de Dollard niet om heen kunt. Jouke Nijman, werkzaam bij de Geschiedeniswinkel in Groningen en de schrijver van het boekje, begint in de Middel-

eeuwen. Dan al zijn er vrijgevochten herenboeren, die de machtige ridders en elkaar bestrijden. De Addinga's, machtige heren in Wedde, onderwinden aan den lijve dat tirannie niet gedijt in die streken.

De Addinga's zijn kleine jongens vergeleken met de bestuurders van de stad Groningen. Dezen krijgen het in de vijftiende eeuw in het gebied voor het zeggen. De boeren roepen de Stad-jers zelf te hulp tegen de hun inziens al te grote macht van de heer van Emden. Groningen blijft heel lang een machtige, zo niet de machtigste speler in het Oldambt. Heel vaak proberen de boeren onder het juk vandaan te komen. Zo zetten ze in 1647 de door de stad benoemde drost af. Maar nooit wordt de vrijheid lange tijd bewaard.

Regenten

Nijman neemt de lezer mee naar de achttiende eeuw, als zowel de boeren als arbeiders hun afkeer van de regenten in de stad tonen door zich en masse achter de stadhouder van Oranje te scharen. Het verschil tussen boer en arbeider wordt in de volgende eeuw, de negentiende, weer groter. De agrariërs beleven dan hun gouden eeuw, de arbeiders krijgen het moeilijker. Domela Nieuwenhuis, de socialisten en de communisten, hun woorden worden die arbeiders 'gevreten'.

En het blijft maar onrustig in het Oldambt, ook na de Tweede Wereldoorlog. De Koude Oorlog leidt tot een grote angst voor de communisten en juist in het Oldambt is de CPN erg sterk. De regeringscommissaris in Finsterwolde is een bekend verhaal, dat uiteraard niet ontbreekt. Mooi is de foto van burgemeester Tuin en de CPN-wethouders, vlak voordat ze het met elkaar aan de stok krijgen. Mooi, legendarisch bijna, is de foto van Fré Meis, pratend tegen boze strokartonarbeiders. Ook die episode komt aan de orde.

Naslagwerk

Het is de politieke geschiedenis van het Oldambt in vogelvlucht. Goed leesbaar, met veel afbeeldingen. En zo wil de redactie met onder meer historicus Harm van der Veen het ook: populaire geschiedschrijving, verantwoord maar vooral voor iedereen leesbaar en luchtig. Een naslagwerk om eens in te duiken als plots de vraag 'Hoe zat dat ook al weer?' opduikt. Het is de geschiedschrijving waar deze tijd om vraagt. Vandaag ligt het vijfde deel, verschenen bij Uitgeverij Profiel in Bedum, in de winkel. Degene, die geabonneerd zijn op de serie, krijgen het in de bus. In februari komt het zesde deel uit, dat behandelt de kerkgeschiedenis. 98 21-12-00